

تفسیر پاراشای هفته
توسط ربای ساکس

عهد و گفتگو

"من باور دارم" - تفسیرهای تورات از ربای لرد جاناتان ساکس در سال ۵۷۸۰

پاراشای هفته: میشپاتیم ۵۷۸۰

انجام خواهیم داد و خواهیم شنید

Rabbi Lord Jonathan Sacks

We will do and we will hear

Mishpatim 5780

دو واژه ای که در بخش پایانی پاراشای این هفته می خوانیم: *naaseh ve-nishma* "انجام خواهیم داد و خواهیم شنید"، از مشهورترین واژگانِ یهودیت هستند. این واژه ها را نیاکان ما هنگام قبول عهد در کوه سینا به زبان آوردند. این واژگان، در نقطه مقابل شکایت ها، خطاها، پس روی ها و شورش های قوم که مهر خود را بر روایت تورات پیرامون سال های بیابان زده اند، قراردارند.

در تلمود، افسانه ای آمده که خدا ناچار شد کوه را بالای سر بنی اسرائیل معلق نگه دارد تا آنها را به پذیرش تورات وادارد. اما پاراشای ما گویی خلاف آنرا می گوید و بر آن است که بنی اسرائیل داوطلبانه و با اشتیاق عهد خدا را پذیرفتند:

سپس موسی کتاب عهد را برداشت و برای مردم خواند. آنها پاسخ دادند: "هرچه خداوند بگوید را انجام خواهیم داد و خواهیم شنید *na'aseh ve-nishma*" (خروج ۲۴:۷).

پس این روایت مخالف در سنت تلمودی شکل گرفت که جماعت اسرائیل با بیان این واژه ها تا جایگاه فرشتگان بالا رفتند.

ربی سیملائی گفت وقتی بنی اسرائیل بیدرنگ پیش از بیان "خواهیم شنید"، گفتند "انجام خواهیم داد"، شصت هزار فرشتگان مامور فرود آمدند و بر سر هر فرد اسرائیل دو تاج نهادند، یکی به پاداش گفتن "انجام خواهیم داد" و دیگری به پاداش "خواهیم شنید". ربی الیعزر گفت وقتی بنی اسرائیل بیدرنگ پیش از بیان "خواهیم شنید"، گفتند "انجام خواهیم داد"، ندایی الهی گفت: چه کسی این راز را که تنها فرشتگان مامور به کاربرد آن آگاهند، بر فرزندان من آشکار کرده است؟¹

اما به راستی این واژه ها چه معنایی می دهند؟ *Na'aseh* معنایی سرراست دارد: "انجام خواهیم داد"، به کنش، رفتار و عمل مربوط است. اما خوانندگان کارهای من می دانند که واژه *nishma* به هیچ رو معنایی سرراست ندارد. می تواند به معنای "خواهیم شنید" باشد. اما "پیروی خواهیم کرد" نیز معنا می دهد. یا می تواند به معنای "خواهیم فهمید" باشد. به این

¹ Shabbat 88a.

ترتیب، بیش از یک راه برای تفسیر *na'aseh ve-nishma* وجود دارد. برخی از آنها چنین هستند:

۱- یعنی: "انجام خواهیم داد و سپس خواهیم شنید". این دیدگاه تلمود (شبات ۸۸الف) و راشی است. مردم ایمان راسخ خود به خدا را بیان کردند. آنها عهد را حتی بیش از شنیدن واژگان آن پذیرفتند. گفتند: "انجام خواهیم داد" پیش از آنکه بدانند خدا انجام چه کاری را از آنها می خواست. این تفسیر زیبایی است، ولی بستگی به خواندن باب ۲۴ خروج، خارج از توالی آیه های آن دارد. بنا بر یک خوانش سراسر از رویدادهای پی در پی، بنی اسرائیل نخست عهد را پذیرفتند (خروج ۱۹:۸)، سپس خدا ده فرمان را به آنها اعطا کرد (خروج ۲۰)، بعد موسی جزئیات بسیاری از قانون را آشکار کرد و تنها بنی اسرائیل *na'aseh ve-nishma* را زمانی بیان کردند که بیشتر تورات را شنیده بودند.

۲- "انجام خواهیم داد [آنچه را که تا کنون به ما فرمان داده شده] و پیروی خواهیم کرد [همه فرمان های بعدی را]". این دیدگاه راشبام است. پس بیانیه بنی اسرائیل هم به گذشته و هم به آینده نظر داشت. افراد قوم فهمیدند که در سفری روحانی و فیزیکی به سر می بردند و احتمالاً همه جزئیات قانون را یکجا نمی دانستند. *Shema* در اینجا به معنای شنیدن نیست بلکه به گوش گرفتن، پیروی کردن و پاسخ عملی وفاداری است.

۳- "ما با وفاداری پیروی می کنیم" (بر اساس تفسیر سفورنو). بنا به این دیدگاه، کلمات *na'aseh* و *nishma* دو کلمه هستند برای بیان یک معنا. بنی اسرائیل می گفتند که خواسته های خدا را انجام می دهند، نه به دنبال سودی، بلکه فقط چون از خواست خدا

پیروی می کنند. خدا آنها را از بردگی نجات و در طول بیابان خوراک داده بود و آنها در پی بیان وفاداری کامل خود به او همچون نجات دهنده و قانون گزار خود بودند.

۴- "انجام خواهیم داد و خواهیم فهمید" (یتسخاک آرامه در اکیدت یتسخاک). واژه shema می تواند فهمیدن معنا بدهد، چنانچه در گفته خدا پیرامون برج بابل آمده است: "پس باشد که فرود آییم و زبان آنها را پریشان سازیم تا سخن یکدیگر را نفهمند [yishme'u]" (پیدایش ۱۱:۷). بنابر این توضیح، وقتی بنی اسرائیل "انجام دادن" را پیش از "فهمیدن" می آورند، حقیقتی ژرف را بیان می کنند. برخی امور هستند که ما فقط از راه انجام دادن، آنها را می فهمیم. ما رهبری را فقط با اجرای رهبری می فهمیم. ما نویسندگی را فقط از راه نوشتن می فهمیم. موسیقی را فقط با گوش دادن می فهمیم. کتاب خواندن برای این امور کافی نیست. ایمان نیز همین گونه است. یهودیت را فقط از راه زیستن با قواعد آن می فهمیم. نمی توان یک ایمان را از خارج از آن فهمید. انجام دادن به فهمیدن می انجامد.

در راستای همین تفسیر می توانیم معنای درونی بعدی و مهمی را بفهمیم. با نگاه دقیق به باب های ۱۹ و ۲۴ سفر خروج می بینیم که بنی اسرائیل عهد را سه بار پذیرفتند. اما سه آیه ای که این پذیرش در آنها می آید با یکدیگر بسیار فرق دارند:

۱- قوم همه یکصدا پاسخ دادند: انجام خواهیم داد [na'aseh] هر آنچه خداوند بگوید" (خروج ۱۹:۸).

۲- وقتی موسی رفت و همه سخنان خدا و قوانین را به قوم گفت، یکصدا پاسخ دادند "هر چه خدا گفته را انجام خواهیم داد [na'aseh]" (خروج ۲۴:۳).

۳- سپس موسی کتاب عهد را برداشت و برای قوم خواند. آنها پاسخ دادند "انجام خواهیم داد و خواهیم شنید [na'aseh ve-nishma]" هر چه خداوند گفته است." (خروج ۲۴:۷)

تنها در سومین مورد، عبارت، کامل [na'aseh ve-nishma] می آید. و تنها در سومین مورد هیچ سخنی از یکصدا بودن قوم گفته نمی شود. تاکید دو مورد دیگر روی یکصدا بودن قوم است: "قوم یکصدا گفتند" و "یکصدا پاسخ دادند". آیا این تفاوت ها به هم ربط دارند؟

چنین است. در مرحله na'aseh یا عملِ یهودی، ما یکی هستیم. بی تردید، تفاوت هایی میان اشکنازی ها و سفاردیک ها هست. در هر نسلی اختلاف نظرهایی پیرامون انجام دستورها در میان مسئولان هلاخا وجود دارد. در هر سیستم قانون همین گونه است. آن دادگاه عالی که هیچ جایی برای اختلاف نظر باقی نگذارد، ناکارآمد است. اما این تفاوت ها در قیاس با توافق بر سر اساس هلاخاها اندک می باشند. این است عامل تاریخی اتحاد یهودیان. یهودیت یک نظام قواعد و مجموعه ای از قوانین رفتار است. یهودیت، جماعتی بر محور عمل کردن است. در این زمینه است که ما به توافق جمعی نیاز داریم. پس بر سر انجام دادن یا na'aseh بنی اسرائیل "همگی" و "یکصدا" سخن گفتند. با وجود

تفاوت های نظری میان هیلل و شمای، ابایی و راوا، ربام و رش، ربی یوسف کارو و مشه ایسرلیس، ما با هماهنگی عملی در زمینه وظایف یهودی به یکدیگر همبسته هستیم.

ولی در زمینه *nishma* یا فهمیدن، از ما خواسته نشده که یکپارچه فکر کنیم. یهودیت، خردگرایان و عارفان، فیلسوفان و شاعران خود را داشته است. محققان خود را داشته که ذهنشان بر روی امور دنیوی متمرکز بوده و مقدسانی داشته که روح آنها در افلاک سیر می کرده است. بنا به گفته حکیمان تلمودی، در کوه سینا هر کس وحی خاص خودش را شنید:

"و همه قوم دیدند" (خروج ۲۰:۱۵): صدای صداها و شعله شعله ها. چه تعداد صدا و چه تعداد شعله آتش آنجا بود؟ هر کس به تناسب توان خود شنید (توان فهمیدن تجربه خود)، و آیه مزامیر ۲۹:۴ به همین معناست: "صدای خداوند در قدرت، صدای خداوند در هیبت".²

آنچه یهودیان را متحد می کند یا باید بکند، عمل است نه اندیشیدن. ما همه یک عمل را انجام می دهیم اما از آن فهم های متفاوت داریم. در زمینه *na'aseh* و نه در زمینه *nishma* فهم مشترک وجود دارد. منظور مشه بن مایمون همین بود، وقتی در کتاب تفسیر میثنا نوشت:

² Mechilta 20:15b.

"وقتی میان حکیمان اختلاف نظری هست که به انجام عملی مربوط نیست و فقط متوجه دیدگاه (*sevarali*) است، درست نیست که هلاخای مسلطی به نفع یکی از دیدگاه‌ها مقرر گردد.³

به این معنا نیست که یهودیت باورهای راسخ ندارد. دارد. فرمول ساده بنا به نظر ربی شیمون بن زمخ دوران و یوسف ابو و در قرن بیستم، فرانتز روزنویگ از سه باور زیربنایی تشکیل شده است: آفرینش جهان؛ وحی و نجات.⁴ سیزده اصل ایمان ربی مشه بن مایمون همین ساختار زیربنایی را دنبال می‌کند. چنانچه در مقدمهٔ صیدور آورده ام این سه باور، انگارهٔ نیایش یهودی را تشکیل می‌دهند.⁵

آفرینش یعنی دیدن جهان همچون مخلوقِ خداوند. وحی یعنی دیدن تورات همچون کلامِ خداوند. نجات یعنی دیدن تاریخ همچون عمل و فراخوانِ خدا. اما ما باید در میان عوامل گسترده به کمک راهنماییِ حکیمان گذشته و رهنمودهای معلمان امروز فهم خاص خود را بیابیم و راه ویژهٔ خود به سوی جلال خداوند را باز کنیم.

یهودیت، مجموع اعتقاد و عمل است. اما باید به مردم آزادی گسترده برای فهم ایمان اجدادی آنها را بدهیم. پیگرد کافران به هیچ رو شادمانه‌ترین کار یهودیان نبوده است. یکی از شگفتی‌های بزرگ تاریخ یهود این است که هیچ کس به اندازهٔ مشه بن مایمون در بالابردن اعتقاد به

³ Maimonides, Commentary to the Mishnah, Sanhedrin, 10:3.

⁴ See Menachem Kellner, *Dogma in Medieval Jewish Thought* (1986); Marc Shapiro, *The Limits of Orthodox Jewish Theology* (2011) and *Changing the Immutable* (2015).

⁵ "Understanding Jewish Prayer", *Authorised Daily Prayer Book*, Collins, 2006, pp20-21; *The Koren Siddur*, Koren Publishers Jerusalem Ltd., 2006, pp. xxxi - xxxii

حد هلاخاهای جزمی سهم نداشت و با این همه خودش قربانیِ آن شد. او در زندگی خود متهم به کفر شد و پس از درگذشتش آثارش را سوزاندند. اینها رویدادهای شرم آوری بودند.

"انجام خواهیم داد و خواهیم فهمید" یعنی: ما به یک روشِ واحد عمل خواهیم کرد؛ اما به روشِ خاصِ خود می اندیشیم.

من باور دارم که عمل کردن، ما را با هم متحد می سازد و به ما فضا می دهد تا راه خاص ایمانیِ خود را بیابیم.

شبات شالوم

برای دیگر آثار ربای ساکس لطفاً از این تارنما بازدید فرمایید - www.rabbisacks.org
کلیه حقوق محفوظ است • دفتر ربای ساکس توسط بنیاد عهد و گفتگو حمایت می شود

*ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی توسط
شیریندخت دقییان Persian Translation by Shirin D. Daghighian